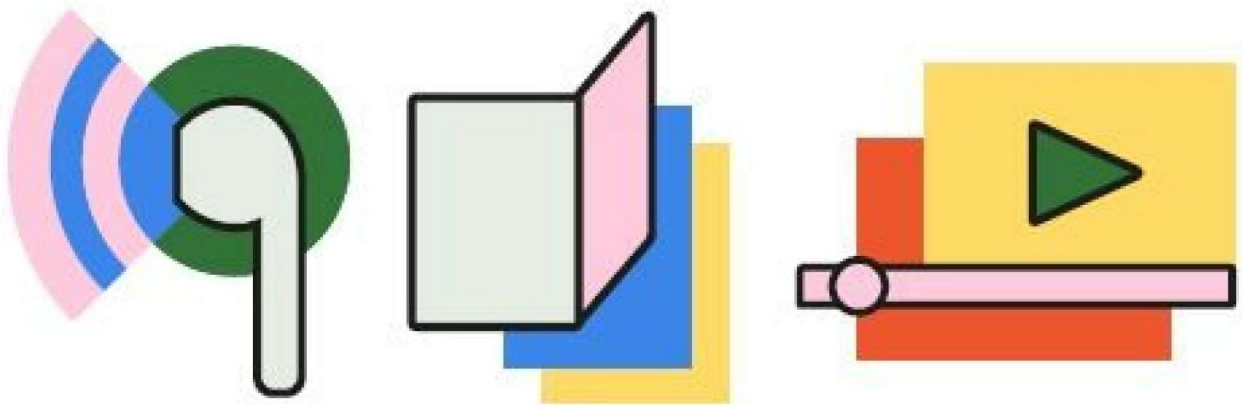

Anmeldelse:

Derfor tævede lærerne løs

Forældre har historisk vist forståelse lærernes ulovlige lussinger og brug af spanskrøret, skriver den tidligere lærer i essaybog

Thorkild Thejsen

PUBLICERET Tirsdag 21. marts 2023 - 12:30

SENEST OPDATERET Onsdag 22. marts 2023 - 14:26

ANNONCE:

Fakta:

Hug og slag i skolen

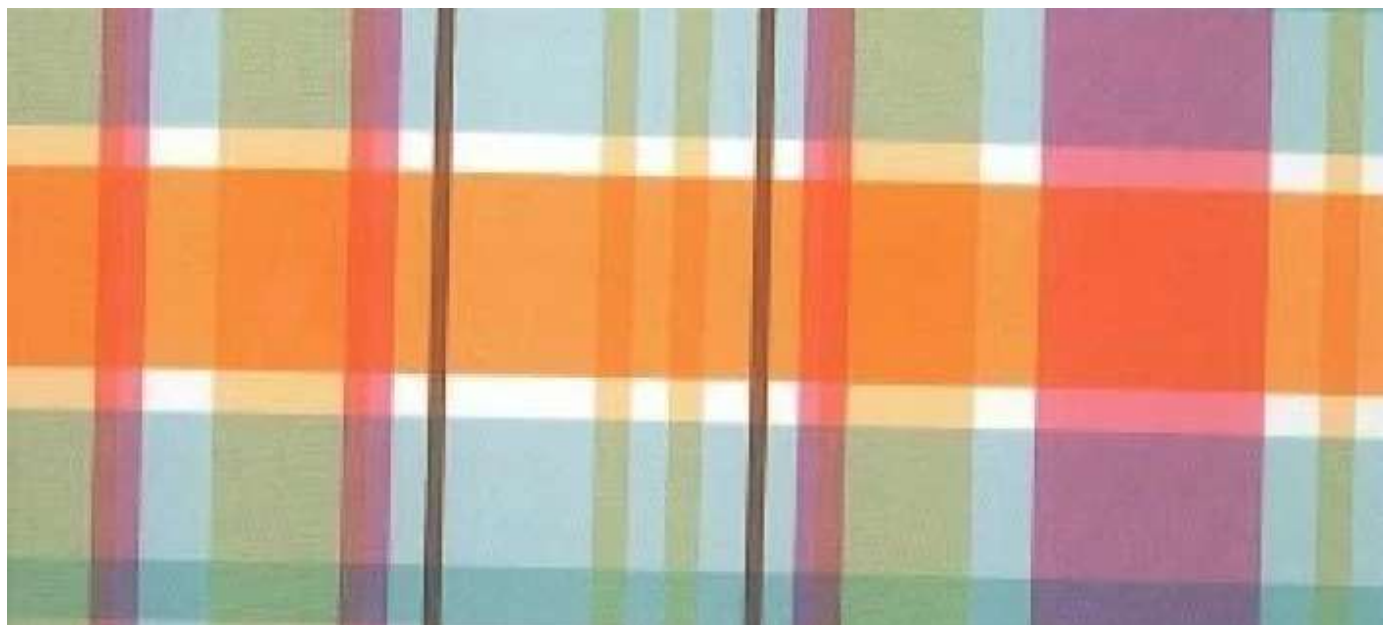
Det er flot bog med et sympatisk indhold, en bog, man straks får lyst til at bladre i. Formatet er kvadratisk, og der er mange gode farvefotografier. Teksten emmer af forfatterens optagethed af skolens virke og lærergerningen, og så er der fokus på de lidelser, som skoleelever op gennem historien har været udsat for.

30.maj - en mærkedag i dansk skolehistorie

”Man kan godt blive forstemt ved tanken om disse hærskarer af børn, der gennem tiden har måttet lægge krop og sjæl til inhumane afstraffelsesmetoder i deres skoletid”, skriver den tidligere lærer, skoleleder og forvaltningschef, Eyvind Hogstad, i sit forord og tilføjer så, at det ”som modvægt” kan være nødvendigt at finde beskrivelser af samvittighedsfulde og empatiske lærere, som der ”trods alt har været flest af”, og som har haft stor, positiv betydning for deres elever - ofte langt ud over skoletiden.

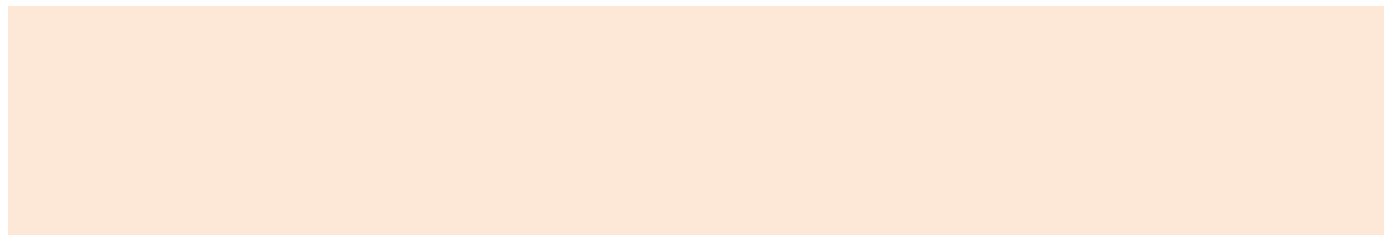
Det er altså ikke en bog, der skal eller kan vurderes efter faghistoriske kriterier. I erkendelse af, at han "ikke er historiker, men skolemand", kalder Hogstad bogen for et essay. Det er først og fremmest en bog med meninger om skolen og lærernes vilkår og muligheder. Men som anmelder ærgres jeg mig alligevel lidt over, at Hogstad ikke har været i dialog med faghistorikere undervejs i skriveprocessen, for der er masse af gode, relevante citater fra historiske kilder, men vurderingerne bliver ofte til rene synsninger.

143 huskekager med tilbehør

Problemet illustreres tydeligt på bogens sidste side, hvor Hogstad fortæller, at digteren Jakob Knudsen "meget smukt" har sagt, at det for skolen gælder om "at tørre duggen af sjælens rude". Citatet "leder tanken hen på den nænsomhed, omsorg og forståelse, som det enkelte barn bør mødes med i skolen, og som bør understøttes af passende krav i forhold til personlig og arbejdsmæssig adfærd", mener han. Men at det er et Jakob Knudsen-citat, der bruges, viser, hvor varsom, man skal være med fortolkning af kilder. Jakob Knudsen gik bestemt ikke ind for nænsomhed, og hans reaktionære holdninger til opdragelse er frit brusende i "Lærer Urup" uden den mindste inspiration til en human skole med "nænsomhed, omsorg og forståelse".

Selv om Hogstad i sine nedslag i mange historiske helt fra reformationen fremhæver arvesynden som begrundelsen for, at forældre, lærere og andre kunne tæve løs på børn, sætter det sig ikke igennem i hans fortolkninger af kilderne. At degne og skolelærere var elendigt aflønnede og dårligt eller slet ikke (ud)dannede, får han derimod flot illustreret med mange fine citater. I 1700-tallet var den "faglige baggrund" for de 12 degne på Mols for eksempel, at én havde været skriver på en herregård, én var tidligere handelsmand, fire var skoleholdere og så var der en kusk, en tjener, tre underofficerer og en student. Deres løn var ofte på sultegrænsen og på linje med en røgterdrengs, plus afgrøder fra en beskeden jordlod, almisser og lidt skolepenge - som bønderne ikke var ret villige til at betale.

Spanskrør, karakterer eller feedback

"Hug og slag i skolen", som er bogens titel, gives der mange historiske eksempler på og fortællingen om lærerinden, der i 1906 nøjedes med at få at vide, at hun ikke måtte give lussinger, viser fint, hvor stor den almene forståelse var fysisk afstraffelse. Frøken Jørgensen var angiveligt flittig til at slå med både spanskrør og lineal, og hun langede lussinger ud, så eleverne skreg højt. Men da hun havde tampet løs på lille Karl i forskolen, fik faren nok og klagede. Frøken Jørgensen erkendte, at hun brugte spanskrøret, og at hun havde givet Karl en lussing, men alt andet benægtede hun. Efter seks år på skolen havde hun kun modtaget syv klager; det forekom hende beskedent. Og selv om klagen røg helt op i amtsrådet, slap hun for yderligere tiltale.

Eyvind Hogstad citerer skolehistoriker Ellen Nørgaard for i sin doktorafhandling "Tugt og dannelse" at konkludere, at de historiske kilder "giver indtryk af, at de fleste forældre ikke har fundet skolens anvendelse af legemlig revselse forkastelig. De synes snarere at have anset læreren som en substitut for deres myndighed, og de syntes at have tilsluttet sig skolens opdragende virksomhed".

Forælder smækker lærer en lussing

At "volden i skolen i dag er rettet mod læreren" formodentlig skyldes "den fatale skolereform", og svigt fra kommuner, skoler og forældre, mener Hogstad - uden af begrunde vurderingen. Årsagerne "er legio", skriver han.

[HISTORIE](#)[ANMELDELSER](#)[TRIVSEL](#)[VOLD/TRUSLER](#)[LÆRERLIV](#)

Seneste anmeldelser

Rodet begynderlæsesystem

Anmelder kan ikke anbefale nyt begynderlæsesystem. Det er gammeldags og meget tid vil gå med at holde styr på de mange løsdele.

Svær at navigere i